

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 50 din. Plača in toži se v Ljubljani.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Ljubljana, sreda 18. oktobra 1939

Cena posamezni številki 1'50

Primat gospodarskim vprašanjem!

Prihodnji mesec so senatne volitve, za december se napovedujejo skupščinske, nato dobimo še občinske volitve in najbrže tudi volitve v banovinske svete ali banovinske zbore, kakor se bodo že ti imenovali. Volitev bo torej več ko dovolj. Kadar pa so volitve, takrat so v ospredju samo notranja politična vprašanja ali še bolje rečeno strankarska vprašanja, dočim so vsa druga vprašanja potisnjena daleč nazaj v ozadje. Nevarnost je torej, da se bo to zgodilo tudi sedaj in da bodo zopet enkrat gospodarska vprašanja, ki so se v zadnjem času le začela nekaj uveljavljati, zopet potisnjena na zadnje mesto.

Včasih, ko so vladale normalne razmere in ko smo mogli tudi sredi najbolj ljute volivne borbe mirno izvažati svoje proizvode v tujino in ko je na drugi strani tudi naša industrija mogla uvažati vse nje potrebne surovine, je moglo naše gospodarstvo prenesti, če so bili med volivno borbo njegovi interesi zapostavljeni.

Danes pa je položaj čisto drugačen, danes se naše gospodarstvo že bori za svoj obstoj, danes se njegovi interesi ne smejo zapostavljati niti za hip. Danes morajo tudi v volivni borbi imeti gospodarska vprašanja prvenstvo nad političnimi ali pa bo trpelo vse narodno in državno življenje.

Kajti če ne bomo mogli rešiti vprašanja našega izvoza, če ne bomo mogli zagotoviti naši industriji zadostno surovin, če ne bodo mogle naše tvornice v polnem obsegu obratovati, potem nas zadene takšna gospodarska katastrofa, v primeri s katero je vprašanje izvolitve tega ali onega poslanca pač čisto stranskega pomena. Če kdaj, velja danes pregovor, da je treba najprej živeti, potem šele filozofirati. Živeti pa se pravi, omogočiti gospodarstvu nemoten razvoj, da more nuditi narodu in državi to, kar ta potrebuje. Ne sme se pozabiti, da zahteva danes država od gospodarstva mnogo več ko druga leta. Če samo potrebe državne obrambe so tako velike, da bi morali biti vsi naši stroji v trajnem pogonu, vsa naša podjetja polno zaposlena, da bi mogli dati državni obrambi vse ono, kar ona potrebuje. Naloge gospodarstva so danes večje kakor kdaj koli prej in zato bi bilo tem bolj napačno, če bi se gospodarska vprašanja potisnila v ozadje.

Sicer je res, da se v zadnjem času na odločilnih mestih o mnogih gospodarskih vprašanjih resno razpravlja in da smo prejeli že polno ukrepov in predpisov za rešitev aktualnih vprašanj. Toda to še vedno ne zadostuje in s temi predpisi gospodarska vprašanja še niso postavljena na ono mesto, na katerem bi morala biti. To se bo zgodilo šele takrat, ko se bo omogočilo, da bodo praktični gospodarski ljudje sodooločujoče sodelovali pri reševanju teh vprašanj. Šele takrat moremo reči, da se posveča gospodarskim vprašanjem dolžna pažnja. Kajti brez tega sodooločujočega sodelovanja bomo še naprej doživljali takšna razočaranja, kakršna je pomenila protidraginjska uredba, ki se zaradi svojih notranjih nasprotij in svoje ne-

jasnosti, vrhu vsega pa še drakončnosti nikakor ne bo mogla uveljaviti.

Gospodarska vprašanja posegajo danes tako globoko v življenje slehernika, da je za rešitev nekaterih vprašanj potrebna tudi močna propaganda med ljudstvom. Tudi

zato se ne smejo gospodarska vprašanja zapostavljati za drugimi, zlasti še, ker vodi na gospodarskih interesih vseh sloneča propaganda k pozitivnemu in konstruktivnemu delu, običajna strankarska propaganda pa daje le negativne rezultate.

Cepprav pridemo v dobo volitev, se zato gospodarska vprašanja ne smejo zapostaviti, temveč je treba ravno s poudarkom gospodarskih vprašanj odbiti nevarnosti, ki bi jih mogel prinesiti strankarski politični boj.

za »Nar. blagostanje« prav gotovo ne laskavi komentarji upravičeni ali ne. Zadnji mesečni izkaz OUZD za september navaja namreč naravnost katastrofalne podatke o silnem padcu zaposlenosti v Sloveniji.

V dveh tednih 9000 zavarovancev manj

V primeri z lanskim septembrom se je namreč število zavarovancev znižalo za 2.307 na 64.958 moških zavarovancev, dočim je število zavarovank naraslo za 22 na 36.729, da je skupno število vseh zavarovancev padlo za 2.285 na 101.687.

V primeri z letošnjim stanjem pa je padec še mnogo silnejši. Dne 1. septembra 1939. je bilo vseh zavarovancev še 108.435. Dne 15. septembra pa le še 99.433. To se pravi, da se je število zavarovancev v dveh tednih znižalo za 9000 ali za 8'30%. Padli smo torej glede skupnega števila zavarovancev na stopnjo pred 9 leti. To se pravi, da je sedanje stanje mnogo težje kakor takrat, ker ostalo ni le od prej enako število brezposelnih, temveč bi se moral med tem tudi zaposliti naraščaj 9 let.

Razmere pa se niso poslabšale le zaradi manjše zaposlenosti, temveč tudi zaradi novega padca mezd. V sedanjih časih rastočih cen je ta padec tem bolj občutljiv. Povprečna dnevna zavarovana mezda se je znižala pri zavarovanih za 0'28 na 28'12 din, pri zavarovankah pa za 0'44 na 19'73 ali povprečno pri vseh za 0'40 din na 25'09 din.

Celotna dnevna zavarovana mezda je zato padla za skoraj 100.000 dinarjev (natančno za 99.137 din), kar bi pomenilo letno izgubo okrog 30 milijonov din delavskega zaslužka.

Pričakujemo od »Narodnega blagostanja«, da bo tudi temu poročilu OUZD posvetilo svojo pozornost in za spremembo enkrat poročalo tudi o neugodnih podatkih iz Slovenije. Če hoče veljati »Narodno blagostanje« kot res objektivni list, bo moralo celo kar odkrito zapisati, da se je bajka o bogati Sloveniji sesula v prah in da ni prav nobenega razloga še nadalje pisati o »zavidnem stanju« gospodarstva v Sloveniji. Bog ne zadene, da bi bilo v tako »zavidnem stanju« vse gospodarstvo Jugoslavije! Težko, če bi se potem sploh kdaj izvlekli iz sedanjih težav.

Nikakor nam ni ljubo ali celo prijetno na široko pisati o težavah, ki so zadele Slovenijo. Mnogo raje bi imeli, če bi mogli tudi mi poročati o zavidnem stanju Slovenije. Toda lagali bi, če bi to storili in zato moramo povedati resnico, kot je razvidna tudi iz uradnih številk OUZD, in ta resnica pravi:

Gospodarsko stanje Slovenije se je obupno poslabšalo in nujno je, da se to upošteva tudi na odločujočih mestih. Zato se mora davčno breme Slovenije olajšati, poleg tega pa pomagati Sloveniji z državnimi javnimi deli. Če se to ne zgodi, bo gospodarstvo Slovenije nazadovalo še nadalje in padla ne bo le bajka o bogati Sloveniji, temveč tudi visokih davčnih prispevkov Slovenije bo konec. Obubožana pokrajina ne more biti dober vir davčnih dohodkov!

Čitajte »Trgovski list«!

Hrvaški nameščenci za decentralizacijo socialnega zavarovanja

S tem se bo zavarovanje pocenilo in zboljšalo

Poročali smo, da je upravni odbor »Merkurja« nastopil proti razmejitvi območja bolniških blagajn. To njegovo stališče pa ni posebno v soglasju s stališčem, ki so ga zavzeli hrvaški nameščenci in kateremu so se pridružili tudi hrvaški delodajalci, zlasti obrtniki, kakor je razvidno iz zadnje številke zagrebškega »Obrtniškega vestnika«. Ta namreč ponatiskuje z vidnim zadoščenjem resolucijo, ki jo je sprejela Zveza nameščencev, v kateri je organiziranih okoli 50.000 zavarovancev SUZORA in OUZDa v Zagrebu ter bolniške blagajne »Merkurja«. Ta resolucija se glasi:

I. Ugotavljamo:

1. Da je po besedilu sporazuma, ki je bil sklenjen med voditeljem hrvaškega naroda dr. Mačkom in predsednikom vlade Dragišo Cvetkovićem, kakor tudi po uredbi o ustanovitvi banovine Hrvatske določeno, da pripada nadzorstvo nad socialnimi ustanovami na ozemlju banovine Hrvatske banski oblasti.

2. da so kljub jasnim določilom nekateri činitelji začeli akcijo, da se te za hrvaški narod ter hrvaško delavstvo koristne odredbe ne izvedejo, temveč da ostane v socialnem zavarovanju dosedanje centralistično stanje, ki ni v korist niti hrvaškemu narodu kot celoti niti hrvaškemu delavcu kot neposrednemu koristniku zavarovanja.

3. da utemeljujejo činitelji, ki delajo na to, da bi ostalo socialno zavarovanje še naprej centralistično, svoje delo s tem, da novi nosilec zavarovanja ne bi mogel nositi finančnega rizika zavarovanja.

II. Na vse to konstatiramo:

1. Odklanjamo in obsojamo vsako akcijo, ki gre za tem, da se ne izvrši popoln prenos kompetence nad ustanovami socialnega zavarovanja na območju banovine Hrvatske na bansko oblast.

2. Predlagamo, da se za vse ustanove socialnega zavarovanja na območju banovine Hrvatske ustanovi poseben nosilec zavarovanja, ki bo pod izključnim nadzorstvom in kompetenco banske oblasti. Ta nosilec mora imeti nalogo, da zbere rezerve zavarovanja ter da nosi riziko zavarovanja za vse območje banovine Hrvatske. Vsi drugi posli morajo ostati v pristojnosti krajevnih ustanov zavarovanja z lastnim delokrogom, toda pod nadzorstvom banske oblasti, da se na ta način uprava zavarovanja poceni in pospeši, da bi člani čimprej prišli do svojih pravic, oz. do končnih odlokov o svoji pravici ter da bi

imele samouprave zavarovanja čim širšo ingerenco nad gospodarstvom zavarovanja. S tem bi se doseglo, da bi postalo to vedno bolj popularno, kar do sedaj žal ni bilo.

3. Nikakor ni res, da novi nosilec zavarovanja ne bi mogel nositi rizika zavarovanja. To dokazuje činjenica, da je bivša deželna blagajna za zavarovanje delavcev v Zagrebu (kakor bolniška blagajna v Ljubljani — op. ur.), ki je poslovala z mnogo manjšim številom članstva ter na mnogo bolj majhnem ozemlju od sedanjih banovine Hrvatske, uspešno delovala brez težkoč s finančno zagotovitvijo zavarovanja. Poleg tega pa ni imela sedanjega zavarovanja za primer onemoglosti, starosti in smrti. Prav tako ne drži trditve, da bi mogla imeti decentralizacija zavarovanja škodljive posledice za hrvaško gospodarstvo, ker bodo v avtonomnem zavarovanju banovine Hrvatske o višini prispevkov paritetno odločali tudi hrvaški pridobitniki.

Ker problem socialnega zavarovanja nameščencev indirektno zanima tudi obrtniške delodajalce, smatramo za potrebno, da se o tem piše tudi v našem stanovskem glasilu.

*

Silen padec zaposlenosti v Sloveniji

Kakor hitro je mesečno poročilo našega OUZD izkazalo le nekoliko višje število zavarovancev, že se je oglašilo beograjsko »Narodno blagostanje« s svojo stereotipno trditvijo, kako silno se je zboljšalo gospodarsko stanje v Sloveniji. Samo če je bilo nekaj služkinj več prijavljenih, ker je OUZD bolj natančno pregledal sezname prijavljenih služkinj, že je »Narodno blagostanje« pisarilo o silnem napredku gospodarstva v Sloveniji. Spozabilo se je celo tako daleč, da je pisalo o »zavidnem gospodarskem stanju Slovenije«, da smo celo še bolj nazorno videli, kdo zaviada Sloveniji njeno »blagostanje«.

Ponovno smo nastopili proti tem trditvam »Narodnega blagostanja« ter dokazali njih neupravičenost. Opozorili smo na naravni prirastek Slovenije, ki je ostal tudi po najbolj rožnatih razlagah podatkov našega okrožnega urada še nadalje nezaposlen. Na vse naše odgovore pa »Narodno blagostanje« navadno ni reagiralo, temveč samo čakalo na prihodnji

izkaz OUZD. Če je ta izkazal le neznatno zvišanje, že je »Narodno blagostanje« ponovilo svojo tezo o velikem blagostanju v Sloveniji. Posledice te teze o bogati Sloveniji pa je slovensko gospodarstvo že od vsega početka prav težko občutilo, ker so se zaradi te bajke o bogati Sloveniji z vso doslednostjo davčna bremena Slovenije zviševala, njeni prejemki od države pa tem bolj zniževali. Tako je Slovenija največ prispevala k banovinskim ali pravilneje državnim trošarinam, državna dotalcija dravski banovini pa je hitro skopnela na nič.

Izključeno je, da se tudi »Narodno blagostanje« ne bi zavedalo težkih posledic, ki jih je povzročila za Slovenijo bajka o njenem bogastvu in o napredku njenega gospodarstva. Če je kljub temu že z nasladno trmoglavostjo nadaljevalo svojo kampanjo za bajko o bogati Sloveniji, potem ni čuda, če je slovenska gospodarska javnost izpade »Narodnega blagostanja« po svoje komentirala.

Sedaj se bo videlo, če so bili ti

Konferenca gospodarskih zbornic

Včeraj se je v Beogradu pričela v prostorih Trgovinske zbornice konferenca zastopnikov gospodarskih zbornic, razen onih z območja banovine Hrvatske. Na konferenci zastopa ljubljansko Zbornico za TOI njen generalni tajnik g. Ivan Mohorič.

Na dnevnem redu konference so naslednja vprašanja: 1. položaj trgovcev glede na današnje izredno težke razmere, 2. vprašanje uporabe določb § 221. obrtnega zakona, 3. oskrba naše industrije s surovinami in polfabrikati, 4. naš izvoz v devizne države glede na padec angleške funta, 5. stališče naših gospodarskih zbornic k nameravani ustanovitvi direkcije za zunanjo trgovino, 6. stališče gospodarskih zbornic k ustanovitvi direkcije za prehrano, 7. razprava o določbah zadnjih uredb, ki se tičejo trgovinskega in industrijskega gospodarstva, predvsem uredbe o izplačevanju vlog, o podporah družinam vojaških obveznikov, o odgoditvi izvršb za dolgove vojaških obveznikov, o odgoditvi plačevanja stanarine, o dobavljanju pšenice Prizadu, o povečanju števila članov davčnih odborov in o izpremembi načina plačevanja prispevkov v fond za državno obrambo onih oseb, ki plačujejo uslužbensi davek.

Opozorilo trgovcem bencina

Kartel tekočih goriv je znova podražil bencin za 20 par pri litru. Zaradi tega smo primorani, da tudi prodajalci bencina zvišamo ceno za 20 par za ozirom na cene, objavljene v »Trgovskem listu« dne 9. oktobra t. l.

Prosimo vse tovariše, da se strogo držijo predpisanih prodajnih cen. Povišek stopi takoj v veljavo.

Sekcija za tekoča goriva pri Zvezi trg. združenj.

Naši trgovinski odnošaji s Slovaško

Pričakuje se, da se bo v kratkem naša trgovina s Slovaško znatno povečala, ker bodo v kratkem končana pogajanja, ki se vodijo med našimi odločujočimi činitelji ter odpravnikom slovaškega poslaništva v Beogradu. Kot prva večja pošiljka iz Jugoslavije bo odšlo na Slovaško 16 vagonov debelih svinj.

Jugoslovanski izvoz živine na Malto zopet odprt

Težave v mednarodnem prometu so tudi prekinile jugoslovanski izvoz živine na Malto. Od tega so bili zlasti prizadeti živinorejci Črne gore, Hercegovine in Sandžaka. Sedaj so se prometne razmere zopet toliko zboljšale, da se more jugoslovanska živina zopet izvažati na Malto. Te dni sta bili poslani že dve veliki pošiljki po 150 glav živine. Cene so se znatno zboljšale.

V Splitu je bilo za Malto naloženo tudi 1300 ton cementa in 150 ton lesa.

Italijanska trgovina z balkanskimi državami raste

Italijanski blagovni promet z državami južnovzhodne Evrope kaže v zadnjih letih stalen dvig. To potrjujejo tudi statistične številke za letošnje 1. polletje. V primeri z lani se je povečal italijanski izvoz letos:

v Bolgarijo od 35,3 na 45,4 milijona lir,
v Grčijo od 57,0 na 62,3 milijona lir,
v Romunijo od 60 na 143,6 milijona lir in
v Jugoslavijo od 111 na 137 milijonov lir.

V enakem razmerju se je povečal tudi italijanski uvoz iz teh držav.

Jugoslovansko-nemški trgovinski sporazum

V zunanjem ministristvu je bil podpisan v torek ob 11.30 protokol o novem nemško-jugoslovanskem trgovinskem sporazumu, ki je bil dosežen na zasedanju Jugoslovansko-nemškega stalnega gospodarskega odbora. Odbor je zasedal od 28. septembra.

Za Jugoslavijo je podpisal sporazum pomočnik zunanjega ministra dr. Pilja, za Nemčijo pa dr. Bergemann kot namestnik šefa nemške delegacije. Sporazum je bil podpisan v prisotnosti vseh članov obeh delegacij.

O poteku pogajanja ter o doseženem sporazumu je bil izdan naslednji

oficialni komunike:

Letošnje jesensko zasedanje Jugoslovansko-nemškega stalnega gospodarskega odbora je bilo danes 16. oktobra zaključeno.

Predsednik jugoslovanske delegacije pomočnik zunanjega ministra dr. Milivoj Pilja in dr. Bergemann, ministerialni dirigent v ministristvu za narodno gospodarstvo kot namestnik predsednika nemške delegacije državnega tajnika dr. Landfrieda sta danes podpisala protokol o rezultatu pogajanj.

Doseženi sporazum se nanaša na celotno urejanje jugoslovansko-

nemške zamenjave blaga za vse prihodnje leto.

Posrečilo se je, da so se za vsa vprašanja našle rešitve, ki zadovoljujejo obe strani. Prav tako je bilo zasedanje končano v predvidenem roku in to kljub velikemu obsegu poslov, ki so se morali končati.

Pogajanja so se vodila v najbolj prijateljskem duhu in v iskreni želji za nadaljnje gospodarsko sodelovanje.

Z ozirom na rezultat pogajanj se more reči, da ni nikakih težav za nadaljnje izvajanje jugoslovansko-nemškega gospodarskega prometa v okviru dosedaj veljavnih načel. Tudi tečaj rajšmarke bo urejen še nadalje tako kot dosedaj.

Noben poseben ukrep ne bodo potrebni, da bi se v bodoče zagotovila zamenjava blaga, ki ostane nespremenjena tako po obsegu ko po strukturi.

Gospodarska nevtralnost Jugoslavije ne more zmanjšati njenega interesa na zagotovitvi njenega daleč najvažnejšega prodajnega tržišča, dočim se bo z nemške strani omogočilo plačevanje jugoslovanskega blaga ter oskrba države z nemškimi proizvodi tudi v sedanjih okoliščinah s posebnim prizadevanjem za nemški izvoz v Jugoslavijo.

Izjava zun. ministra dr. Cincar-Markovića

Ob podpisu najnovejšega gospodarskega sporazuma z Nemčijo je dal zunanji minister dr. Aleksander Cincar-Marković naslednjo izjavo:

»Pomen, ki ga ima nemški trg za našo državo, je v zadnjih petih letih tako narastel, da se urejanje medsebojnih odnošajev ni moglo več prepuščati slučajju, temveč da se je morala predvideti široka načrtna podlaga, ki naj skrbi poleg splošnih pogojev plačilnega in blagovnega prometa tudi o posameznih možnostih in potrebah izvoza in uvoza, in sicer za vsako leto vnaprej. V ta namen je bilo sklicano tudi 9. zasedanje Jugoslovansko-nemškega stalnega gospodarskega odbora, ki je danes končal svoje delo s podpisom sporazuma o medsebojni trgovini za l. 1939./40. Kominike odbora je že naglasil, da so se vodila pogajanja v popolnoma prijateljskem duhu ter z mnogo razumevanja za medsebojne potrebe in možnosti.

V današnjih izjemnih razmerah, v katerih naletava svetovno gospodarstvo pri vsakem koraku na skoraj nepremagljive težave, ni to čisto brezpomembna stvar. Tako kot činitelj miru in kot nevtralna država želi Jugoslavija, da služi z vsemi razpoložljivimi sredstvi ohraniti in okrepiti vsaj onih zvez, ki več ali manj danes edino še vežejo narode. Mislim na gospodarsko sodelovanje vobče ter posebej na trgovinsko zamenjavo, ki jo želi Jugoslavija z vsemi državami enako, v prvi vrsti pa s svojimi sosedami ohraniti za vsako ceno in po možnosti jo še okrepiti. Prepričani smo, da na ta način v prvi vrsti služimo interesom miru. Kajti samo sodelovanje narodov, pa naj se to kaže

na katerem koli polju, zmanjšuje trenja in nesporazume.

Tudi danes podpisani trgovinski sporazum med Nemčijo in Jugoslavijo za l. 1939./40. je bil sklenjen v tem duhu. Mi ostajamo še nadalje na dosednji liniji onih načel, ki so bila izražena že v osnovi trgovinske pogodbe z Nemčijo v l. 1934. Medsebojno dopolnjevanje naših gospodarstev na podlagi trajne in stabilne osnove obojestranske zamenjave s čim manj pretresljaji — to je naš cilj. Ko pravim, da ostajamo na dosednji liniji, mislim, da ni nikakih sprememb niti nikakega odstopanja od dosedanje prakse.

Štirje glavni sektorji našega izvoza v Nemčijo: žito s sadjem, živina in živalski proizvodi, les in surovine ostajajo še nadalje glavni predmet izvoza z manjšo pregrupiranjem njih deleža v obnem izvozu. Nemčija bo nam še nadalje nemoteno dobavljala vse ono — oziroma vsaj najglavnejše — na kar smo pri svojem uvozu nanjo navezani. To velja zlasti za premog.

Plačilna in blagovna podlaga prometa, klirinški tečaj marke, odnos do češko-moravskega protektorata, vse to ostane neizpremenjeno oz. tako, kakor je bilo nedavno določeno v Kölnu. Neznatne spremembe so nastale samo v toliko, v kolikor je želela ena ali druga pogodbeni stranka, da se čim bolj prilagodimo spreminjeni situaciji na svetu ter povečanim potrebam naših dveh držav.

Zeleti je, da v kratkem začnemo zboljševati svoje gospodarske odnose tudi z drugimi državami, z našimi večjimi ali manjšimi gospodarskimi partnerji.

Višina kontingentov in obseg bodoče zamenjave

O doseženem sporazumu se objavlja še naslednji poloficialni komentar:

Besedilo sporazuma je sestavljeno iz vrste protokolov, ki se nanašajo na razne sektorje zamenja-

ve ter na vprašanja tehnične narave. Protokol vsebuje tudi višino kontingentov za izvoz našega blaga v Nemčijo.

Najvažnejšo značilnost sedanje- ga sporazuma pomeni ustvaritev

novega obračunskega računa, ki naj omogoči na poseben način in neodvisno od klirinškega računa ravnesje v plačilni bilanci. Novi račun predvideva obračunavanje izvršene zamenjave s pomočjo kompenzacij. S tem računom se dejansko likvidira še oni mali del obračunavanja v devizah (za devize so se prodajale posebne surovine, ki služijo v vojne namene kakor baker, surove kože, rude, volna in podobno), ki je veljal dosedaj.

Kar se tiče višine kontingentov so ti razdeljeni po natančno določenem ključu na oba predvidena računa, t. j. na stari klirinški račun in na novi kompenzacijski račun. Nekateri predmeti pa se bodo obračunavali izključno le po kompenzacijskem računu. To velja za vse predmete, ki so se dosedaj plačevali z devizami. V to skupino spadajo kovinski koncentri kakor surovi baker in svinec, zatem železna in svinčena ruda ter pirit. Po tem računu pa se bo obračunaval tudi velik del kontingenta za debele prešiče (300.000 živali) ter kontingent za surove kože in puh. Kar se tiče ostalih proizvodov našega izvoza, se bodo obračunavali po klirinškem računu. To velja za 10.000 vagonov pšenice (od tega 2500 vagonov moke), za 4500 vagonov posebne krme za živino (oljate pogache in kostna živinska moka), ki naj nadomesti koruzo, katera se zaradi slabe letine letos sploh ne bo mogla izvažati.

Kar se tiče sadja, je poleg sedanjih rednih kontingentov zagotovljen še izvoz 1000 vagonov suhih češpelj (skupno 2300 vagonov), 1000 vagonov jabolk (skupno 2700 vagonov), 200 vagonov raznih sadnih pulp in drugega sadja v vrednosti 2 milijonov mark (orehov, vina in podobno).

Kar se tiče nemškega izvoza v Jugoslavijo, bodo Nemci izvažali večinoma iste predmete, ki jih je uvažala Jugoslavija dosedaj. Del tega uvoza se prenese na kompenzacijski račun, da se s tem izravna zmanjšanje naših izvoznih kontingentov, ki je nastalo zaradi slabše letine ter da se zadosti našim posrednim potrebam. (Po dosedanjem sporazumu bi mogla izvoziti Jugoslavija v Nemčijo 10 tisoč vagonov pšenice in 10.000 vagonov koruze. Ker letos ne bo koruze za izvoz, pšenico pa potrebujemo za svoje lastne rezerve, se bo izvozilo letos pol manj žitaric).

Poleg strojev in posebnega materiala nam bo letos Nemčija dobavila v posebno velikih količinah premog in koks. Tekstilnih surovin nam sploh ne bo mogla dobaviti, kakor tudi ne nekaterih drugih predmetov, katerih ji zaradi vojne sami primanjkuje.

Politične vesti

Turško-ruska pogodba še vedno ni podpisana, čeprav je v načelu soglasje že doseženo. Pogajanja potekajo zelo počasi, ker je bila sovjetska diplomacija zelo zapostavljena v baltičskimi vprašanji in ker morata o vsakem vprašanju dati svoje soglasje tudi francoska in angleška vlada.

Konferenca poglavarjev severnih držav v Stockholmu, ki se začne danes, bo razpravljala o naslednjih vprašanjih: 1. Ohranitev nevtralnosti severnih držav. 2. Vprašanje obrambe severnih držav zlasti z ozirom na primer Finske. 3. Gospodarska vprašanja, ki jih je povzročila vojna.

Nemci so po francoskih vesteh pripravili ob Saari 700.000 do 800 tisoč mož, s katerimi da bodo poskusili odločilno ofenzivo v Posaarju. Francozi izjavljajo, da so popolnoma pripravljeni in da jih Nemci ne morejo presenetiti. Nekateri vojaški strokovnjaki pa so mnenja, da Nemci na zapadu sploh ne bodo poskusili ofenzive,

temveč da bodo skušali z večjo aktivnostjo podmornic ter letal zlasti oslabil Angleže. Zlasti po uspešnem torpediranju ladje »Royal Oak« je pri Nemcih prodrla ta misel.

Na zapadni fronti se je menda vojna res začela. Nemci so izvršili dva velika napada, ki pa sta bila od Francozov odbita.

Nemški bombniki so izvedli dva napada na angleške bojne ladje. V ponedeljek popoldne je napadlo 12 do 14 nemških bombnikov angleške vojne ladje, ki so bile zasidrane v Firth of Forthu. Dve ladji sta bili zadeti, poškodbe pa so zelo neznatne. Dva oficirja in trinajst mornarjev je bilo ubitih, več pa ranjenih. Štirje nemški bombniki so bili sestreljeni, nekaj pa jih je bilo tako poškodovanih, da se najbrže niso mogli vrniti v Nemčijo. Naslednji dan so Nemci ponovili bombni napad, ki pa je bil manjši.

Nemci poročajo, da je ista podmornica, ki je torpedirala oklopnico »Royal Oak«, torpedirala tudi veliko angleško oklopnico »Repulse«, ki da jo je tako poškodovala, da je postala za boj nesposobna. Kasnejša nemška poročila so celo govorila, da je oklopnica potopljena. Angleška admiraliteta obe nemški vesti odločno zanika ter izjavlja, da oklopnica »Repulse« sploh ni bila napadena ter da je čisto nepoškodovana.

Potopitev velike angleške vojne ladje »Royal Oak« se mnogo komentira v vsem svetovnem tisku. Večina listov naglašja, da je izguba te ladje za Anglijo hud udarec.

Nemške podmornice so potopile tri francoske parnike s skupno nosnostjo nekaj nad 20.000 ton. Tudi neki angleški parnik je bil potopljen od nemških podmornic.

Finski narodni socialisti so poslali v Berlin posebno deputacijo, ki naj bi izposlovala nemško pomoč. Deputacija pa ni bila sprejeta niti od Hitlerja niti od Ribbentropa. Deputaciji je bilo rečeno, da sicer Nemčija s Finsko simpatizira, da pa ji ne more pomagati, ker ne spada Finska v njeno interesno sfero.

Dogovor o repatriaciji Nemcev iz Estonke je bil v Tallinu podpisan. Dogovor stopi takoj v veljavo, čim ga ratificira estonska vlada.

Sovjetska Rusija ni izročila Finski nikakega ultimata, temveč le spomenico s svojimi predlogi oziroma zahtevami. Po vestih iz Helsinkov je Rusija zahtevala: 1. odstop otokov, ki zapirajo vhod v rusko vojno pristanišče Kronštad, za kar pa bi dobila Finska kompenzacijo v Kareliji. 2. Alandski otoki se ne smejo utrditi in bi imelo sovjetsko vojno brodogradilnico, da večkrat na leto kontrolira, če se otoki res ne utrjujejo. 3. Sklenitev vojaške zveze z Rusijo. Po danskih vesteh pa so Rusi postavili še četrto zahtevo, ki je tudi vzrok, da je finska delegacija odpotovala v Helsinki po nova navodila.

»Times« poročajo, da je Nemčija žrtvovala svoje interese na Baltiku, ker ni hotel drugače Stalin privoliti v prodajo ruskega zlata Nemčiji.

Zidje in Arabci se prijavljajo vedno večjem številu kot prostovoljci v angleško vojsko. V Palestini je že sedaj okoli 40.000 Arabcev pod orožjem.

Italija in Egipt sta se sporazumela, da odpočita svoje čete z meje.

V amerškem senatu se nadaljuje debata o nevtralnem zakonu. Zelo ostro je nastopil proti izolacionistom senator Conily, ki je zlasti naglasil, da je prepoved izvoza orožja v korist samo dobro oboroženim državam z veliko vojno industrijo, v veliko škodo pa malim državam, ki si tako sploh ne morejo nabaviti orožja, da so brez moči proti velikim državam, če jih te napadejo ali če jim zagroze z napadom.

Vilno bo nova prestolnica Litve. Z odstopom Vilne in okolice se je povečalo prebivalstvo Litve za okoli 700.000 ljudi, da šteje sedaj nekaj nad tri milijone.

120.000 ameriških Poljakov je manifestiralo v New Yorku po Peti aveniji za obnovu Poljske.

V baltičskih državah je po nemških podatkih skupno 180.000 Nemcev, po podatkih baltičskih držav pa samo 110.000, od teh v Estoniji 10.000, v Latvi 70.000 in v Litvi 30.000.

V baltičskih državah bo 70.000 sovjetskih vojakov, in sicer v Estoniji in Latvi po 25.000, v Litvi pa 20.000. Prvi sovjetski odredi čet so se že izkrcali v Estoniji.

Svedske oblasti so znatno poostrele nadzorstvo nad vsemi tujci.

Finska pravi, da se bo branila, vprašanje pa je, če se bo sama mogla, kajti njena meja proti Rusiji je 1300 km dolga. Vse pričakuje z največjo nestrpnostjo, kakšne pogoje bo sploh stavila sovjetska unija.

11. november, dan premirja po svetovni vojni, se letos v Angliji ne bo oficialno proslavil.

Denarstvo

Novi dinarski novci

Finančni minister je odločil, da se začne 20. oktobra po Narodni banki dajati v promet novi dinarski novci, ki so bili izkovani na podlagi zakona iz l. 1937. Novi novci so iz aluminijaste bronce ter imajo premer 21 mm, gladek obod ter tehtajo 375 grama. Na lico je vtisnjena krona kraljevine Jugoslavije, v krogu pa je natisnjeno v cirilici »Kraljevina Jugoslavija«. Zadnja stran pa ima arabsko številko »1«, pod katero je v latinici napisano »dinar«, pod tem pa letnica 1938.

Polom »Pučke štedionice«

Dne 6. novembra se začne pred zagrebškim okrožnim sodiščem razprava zaradi poloma »Pučke štedionice«. Zaradi poloma se mora zagovarjati dr. Deželič ter 8 soobtožencev. Čitanje obtožnice bo trajalo 2 do 3 dni. Sodijo, da bo razprava trajala do srede februarja. Razprave bodo vsak dan razen ob nedeljah in praznikih.

Tečaji državnih vrednostnih papirjev so se zopet utrdili ter so notirali na beograjski borzi: vojna škoda 407,50—408, 6% begluske 77—78, 6% dalmatinske agrarne 72,50—75, 7% Blair 86, 8% Blair 88,50.

Zlata podloga Francoske banke je ostala po izkazu z dne 5. oktobra nespremenjena na 97,266 milijonov frankov. Obtok bankovcev se je povečal od 143,9 na 144,5 milijarde frankov. Kritje je nazadovalo od 59,03 na 58,98%.

Ameriški finančni minister Morgenthau je izjavil, da ostane dogovor s Kanado o odkupu 1,2 milijona unč zlata še nadalje v veljavi.

Plačilo izvoza v neklirinske države po pooblaščenih zavodih

Devizni odbor pri Narodni banki je sklenil, da morajo vsi domači izvozniki izvrševati vsa plačila edino po za poslovanje z devizami in valutami pooblaščenih zavodih.

Zato morajo izvozniki v neklirinske države postopati na naslednji način:

1. V primerih plačila blaga na podlagi dokumentov morajo izročiti dokumente za plačilo domačim pooblaščenim zavodom, ki jih bodo poslali v inkaso svojim tujim korespondentom. Celotno protivrednost za račun izvoznikov morajo pooblaščen zavodi takoj vnesti v državo ter z devizami postopati v smislu deviznih predpisov.

2. V primeru pošiljanja blaga v tujino »otvoreno«, morajo izvozniki pravočasno obvestiti svoje tuje kupce, da morajo izvršiti plačila po onih tujih zavodih, katere jim označijo domače pooblaščen banke, kot one, po katerih naj se izvrše plačila.

3. Izvoz blaga v Švico se plačuje še nadalje na dosednji način z ozirom na to, da že itak morajo položiti švicarski kupci celotno ustrezajočo protivrednost pri Švicarski narodni banki.

4. V kolikor v nekaterih izjemno upravičenih primerih ne bi bilo mogoče odstopiti dokumentov pooblaščenim zavodom v izterjanje, se morajo izvozniki pravočasno obrniti po pooblaščenih zavodih na devizno direkcijo, da jim ta dovoli plačilo na drug način.

5. Prošnjam, ki jih domači izvozniki vlagajo na devizno direkcijo, da si oskrbe dovoljenja za prejem deviznih dovolil pri pooblaščenih zavodih, se mora priložiti originalna zaključnica o izvršeni prodaji blaga, iz katere se morajo videti cene in plačilni pogoji. Če ni zaključnice, morajo izvozniki v prošnji izjaviti, po kateri ceni bodo prodali blago in po kateri bo plačano ter navesti pogoje, po katerih mora tuji kupec izvršiti plačilo.

Boj za ameriško nevtralnost

Gospodarske izjave vodilnih mož za mir

Pretekli teden se je kljub vojni v Evropi obrnila naša pozornost v Ameriko, kjer se je znova sprožilo vprašanje o iniciativi Zedinjenih držav za sklenitev miru. Deloma je to vprašanje povzročila želja Nemčije, da bi se našel posredovalec za sklicanje mirovne konference, deloma pa je isto vprašanje dobilo nov pomen v zvezi s kongresom zunanje trgovine. »National Trade Council« je imel 26. kongres sredi boja za spremembo nevtralnostnega zakona in na njegovih zborovanjih se je opazila precejšnja nervoznost glede bodoče politike USA.

Ob tej priliki je bila objavljena tudi Rooseveltova poslanica kongresu zunanje trgovine, ki zbuja mnogo zanimanja zaradi njegovih izjav o potrebi svobodnega gospodarstva. »Uverjen sem, da gospodarske kroge zanima tudi vprašanje, kako naj se v bodoče preprečijo vojne. Ameriški poslovniki svet ve, da je gospodarski nacionalizem zelo plodovit povzročevalec vojn. V spominu nam je še nered, ki ga je zakrivila zadnja velika vojna,« pravi Roosevelt v tej poslanici. »Gospodarski blagor posameznika je vezan z blagostanjem naroda in vsega sveta. Zato so vsi gospodarski ljudje zainteresirani v tem času za ohranitev liberalističnih načel in prakse, na kakršnih je zasnovana naša trgovinska politika; kajti čeprav ta načela in praksa ne morejo odločiti o vojni in miru, bodo pa odločilna za mirno reševanje sporov po tej vojni.«

Enako zanimiva je izjava zunanje ministra Kordela Hull, ki je na kongresu poudaril odločnost Zedinjenih držav in cele Amerike, da se vzdrži izven sedanjega spopada na vzhodni svetovni poluti. Kot vse nevtralne države, se bo tudi USA trudila spopolniti svojo trgovino samo z nevtralnimi državami, spoštuječ omejitve, ki so jih določili vojskujoči se narodi. V ta namen so bile določene nevarnostne cone in preprečevanje izvoza do prevzema blaga po tujem kupcu. Po vojni pa bo Amerika pomagala vzpostaviti mednarodne trgovinske odnose na zdravih osnovah, ki bodo imperativna potreba, če naj se človeštvu omogoči mirni napredek.

Odmev teh izjav je bil velik tudi v Evropi, za katero je stališče USA odločilnega pomena. Kako važno je vprašanje o nevtralnosti USA v sedanji vojni, se vidi zlasti iz pričakovanja, da bo Roosevelt posredoval za sklenitev miru. Za tako iniciativo Amerike se zavzema zlasti bivši predsednik Hoover. Odločno proti mešanju Amerike v vojno pa je nastopil polkovnik Lindbergh, znan kot letalski junak in prijatelj Nemčije. On je v svojem zadnjem govoru odklonil vsako angleško propagando v tem smislu, čeprav ni dvoma, da bi ameriško gospodarstvo imelo od posega v vojno lahko velike koristi.

Kaj bi mogle dati USA zaveznikom?

Brez dvoma imajo tisti ameriški krogi, ki so za vstop USA v vojno, na svoji strani dosti tehtnih dokazov, da bi Amerika v vojni gospodarsko precej pridobila. Predvsem bi se takoj dvignila zaposlitev industrije, katere kapaciteta je komaj na pol izkoriščena, in država bi se otresla skrbi za brezposelne delavce, ki jih je zdaj še vedno več kot 10 milijonov. Hkrati bi pa mogla Amerika s svojo veliko gospodarsko močjo v najkrajšem času odločiti vojno v prid zapadnih evropskih držav in diktirati mir.

Dejansko je Amerika v zadnji vojni dvignila lastno produkcijo najvažnejšega blaga nad skupno

produkcijo vseh treh v sedanjo vojno zapletenih evropskih vele-sil: Vel. Britanije, Francije in Nemčije. Tako je narasla proizvodnja premoga v milijonih ton leta 1918. na 615 proti 517, kolikor so zmogle vse tri evropske države skupaj, proizvodnja železne rude na 71 proti 39, surovega železa na 40 proti 22 in jekla 45 proti 24. Od padca proizvodnje v Evropi je imela USA največjo korist.

Podobno bi utegnile Zed. države napredovati zdaj, v vojni strojev, železa in jekla, pospešeni zaradi izredno močne motorizacije. Saj imajo USA same več avtomobilov ko ves ostali svet, v proizvodnji tankov stopijo lahko v absolutno premoč. Prav od teh vrst izdelkov in blaga pa bo odvisna zmaga v moderni vojni. In prav v teh vejah industrije je zadela Ameriko zadnja leta najhujša kriza. Tako je padla sama proizvodnja surovega železa v USA od 37,2 v l. 1937. lani na 19,08 milijona ton in le še malo presegala

nemško proizvodnjo, ki je znašala to leto 18,5 mil. ton. Vstop Amerike v vojno ali preklic nevtralnostnih zakonov bi čez noč rešil Ameriko te krize. Izrabiti bi ji bilo treba le svojo kapaciteto iz l. 1937. Isto velja glede proizvodnje jekla, ki je padla lani od 50,3 na 20,28 milijona ton (nemška le od 28,29 na 23,33). Tu bi mogla torej Amerika povečati svojo produkcijo še za eno celo nemško, ne da postavi niti eno novo topilnico. Številke, ki zadosti različno prikazujejo pomen mobilizacije industrije za USA. Da ne bi bil z mobilizacijo prav nič prizadet domači konsum blaga, je tudi jasno. V nasprotju z Evropo, kjer je proizvodnja orožja vedno večja na račun življenjskih potrebščin in kupne moči, bi se potrošna koristna moč ameriškega prebivalstva niti najmanj ne znižala.

Drugo vprašanje pa je seveda, kako bi se eventualno dolga vojna zaradi posega Amerike končala v Evropi.

Madžarski trgovinski minister Kunder

o jugoslovansko-madžarskem sodelovanju

Dopisniku subotiskega madžarskega lista »Naplo« je dal madžarski trgovinski minister Kunder izjavo o madžarsko-jugoslovanskem gospodarskem sodelovanju ter je med drugim dejal:

Zamenjava blaga med Jugoslavijo in Madžarsko je z ozirom na sedanje politične in gospodarske okoliščine pred močnim razvojem. Obe državi se v marsičem dopolnjujeta, čeprav je njuna gospodarska struktura precej enaka, ker sta obe agrarni državi z močnim industrijskim razvojem. Poleg političnega zblizanja je za razvoj medsebojnega prometa važno tudi to, da ni med obema državama nikakih prometnih težkoč, ki so v sedanji dobi med mnogimi drugimi državami naravnost paralizirale vsak blagovni promet.

Nato je naglasil minister Kunder, da se je letos v prvih osmih mesecih bilanca zunanje trgovine razvijala za Madžarsko neugodno. Uvoz iz Jugoslavije je narasel po vrednosti od 12,7 na 16,5 milijona pengov, dočim je madžarski izvoz v Jugoslavijo padel od 11,6 na 9,6 milijona pengov. Tak razvoj ni ugoden niti za jugoslovanske izvoznike, ker morajo ti pri tako visoki pasivni bilanci zaradi sedanjega plačilnega sistema čakati dolgo na svoj denar. Madžarska bo skušala v bodoče dobavljati Jugoslaviji tudi blago, ki ga je dosedaj prejemale iz bolj oddaljenih držav ter ono, ki ga ji je dobavljala Češkoslovaška.

Madžarsko-jugoslovanska trgovinska pogodba je iz decembra 1936 ter poteče koncem tega leta. Upa, da se bo še pred tem nudila prilika za obsirne razgovore o tem vprašanju.

Sedanji evropski položaj je madžarsko-jugoslovanske odnose še bolj utrdil. To ne velja samo za zamenjavo blaga, temveč tudi za možnosti transporta. Važna prometna črta madžarskega izvoza je šla skozi Jugoslavijo. Važnost te poti pa se bo sedaj še povečala ter bodo s tem bolj zaposlene ne samo jugoslovanske železnice, temveč tudi jugoslovanska pristanišča in ladijske družbe.

Minister je nato govoril o važnosti cesti, ki vežejo Madžarsko z Jugoslavijo. Te ceste se sedaj na Madžarskem popravljajo, da se bo promet proti Jugoslaviji še povečal. Uvedba motornih vlakov med Budimpešto in Beogradom

bo tudi ugodno vplivala na promet med obema državama. Dela pa se tudi za zboljšanje blagovnega prometa. Na nekaterih lokalnih progah tranzitni promet sicer še ni vpostavljen, minister pa upa, da se bo to zgodilo kmalu. Zlasti polaga Madžarska važnost na obnovo tranzitnega prometa med Čikerijo in Resko.

Glede obnove plovbe na Dravi je treba upoštevati to, da Drava ni danes zaradi nastalih plitvin tako plovna, kakor je bila pred vojno. Glede zračnih zvez je dejal minister Kunder, da je Madžarska z velikim zadovoljstvom sprejela uvedbo rednih zračnih zvez Budimpešta-Beograd-Atene in Budimpešta-Zagreb-Benetke-Rim.

Posebno tople besede pa je posvetil madžarski trgovinski minister zboljšanju turističnih zvez med obema državama ter poudaril, da so bili madžarski turisti v jugoslovanskih letoviščih in zdraviliščih zelo zadovoljni. Da se turistični promet še bolj dvigne, bo dovolila Madžarska še nove ugodnosti za turiste.

Končno je izjavil trgovinski minister, da bo v zvezi z navedenimi gospodarskimi vprašanji v kratkem obiskal Beograd.

Zunanja trgovina

Cena železa na mednarodni borzi v Bruslju močno narasla

Borza za železo v Bruslju je glavni regulator cen za železo ne samo za Evropo, temveč tudi za druge kontinente. V zadnjih dneh pa je cena železu na tej borzi močno poskočila, mestoma celo za 35-71%, kakor kažejo naslednje številke (cene za 1000 kg). Na borzi so veljale cene:

	I. polovica septembra	pretekli teden	današnje cene
železo v palicah	1200	1550	1600
profilno železo	1200	1500—1550	1550
gropa pločevina	1400	1700—1750	1900

Cena železa v palicah se je torej zvišala za 33-33% proti cenam v prvi polovici septembra, cena profilnega železa za 29-16% in cena grobe pločevine za 35-71%. Te cene veljajo za fob ter je treba k cenam pristižeti še stroške za zavarovanje ter vojni riziko, kar vse

Tako dober tek vzbuja

naravna Rogaška slatina, da so se po zgodovinskih podatkih prebivalci okolice za časa lakote v 30letni vo ni izogibali, piti to vodo, ker jim je povzročila prevelik tek.

mora sprejeti na sebe kupec. S tem pa se cene zvišajo še za 15%.

Italijanska gospodarska delegacija, ki jo vodi ravnatelj oddelka za trgovinska pogajanja dr. Masi, je dospela v Beograd.

Naša sedanja trgovinska pogodba z Nizozemsko je bila podaljšana do 30. septembra 1940.

Romunija je sklenila z Nemčijo pogodbo, po kateri bo dobavila Nemčiji 2000 hl vina. Pred meseci je Romunija že dobavila Nemčiji enako količino vina.

V Berlinu se je ustanovila s kapitalom 50.000 RM nemško-bolgarska družba z nalogo, da poveča uvoz bolgarskega vina v Nemčijo.

Madžarska trgovinska in gospodarska delegacija pride še ta mesec v Moskvo, da nadaljuje s pristojnimi sovjetskimi krogi pogajanja za sklenitev trgovinske pogodbe.

Madžarska je izvozila v Združene države Severne Amerike 35 vagonov paprike, da so se stare zaloge zelo zmanjšale. Nova paprika še ni prišla na trg.

Italija je izvozila v Grčijo v času od januarja do avgusta blaga za 466 milijonov draham ter zavzela četrto mesto. Istočasno je uvozila iz Grčije blaga za 364,7 milijona draham ter je tudi kot uvoznika država na 4. mestu.

Švicarska zunanja trgovina je v septembru močno nazadovala ter je padel uvoz od 149,5 milijona frankov v avgustu na 98,4 milijona šv. frankov v septembru. Izvoz se je istočasno znižal od 119,5 na 55,2 milijona šv. frankov.

Švedska je prepevedela izvoz jalc. Največji švedski železni koncern Grängesberg je izvozil v avgustu 1,15, v septembru pa samo 0,81 milijona ton železa.

Dohodki Šueške prekopne družbe so v septembru padli od 801.000 na 386 tisoč funtov.

Zaradi naglega zmanjšanja dovoza kave je zmanjkalo v Turčiji kave, ki jo sedaj nadomestujejo s suhim figami.

Šef nemške trgovinske delegacije v Moskvi je izjavil, da poteka jo nemško-sovjetska trgovinska pogajanja ugodno.

Novi špansko-francoski trgovinski sporazum bo v kratkem podpisan. Z njim se bo trgovina med obema državama znatno povečala.

Francoska industrija svile je v znatnem zastoj, ker ne dobiva več surove svile iz Kitajske in Japonske. Švilena industrija zato zahteva, da se poveča uvoz iz Italije in da se pospešuje domača proizvodnja kokonov.

Po ceniitvi ameriškega trgovinskega ministrstva je padel nemški uvoz, odkar se je začela vojna, za 51 odstotkov.

Prva uradna ocena pridelka koruze

Kmetijsko ministrstvo je zbralo podatke o predhodni oceni letošnjega donosa koruze. Po teh podatkih je uspeh letošnje žetve v primeri z lansko naslednji:

	zasejana površina v 1000 ha	ves donos v tisoč stotih	+ —
vardarska	163,6	1.243,4	— 245,0
vrbska	250,9	2.659,6	— 841,1
dravska	41,6	529,0	— 98,1
donavska	901,8	16.052,4	— 6.225,8
drinska	349,1	4.644,0	— 728,2
zetska	88,9	711,8	— 38,0
moravska	356,9	3.605,2	+ 174,9
primorska	51,1	429,3	— 94,6
savska	452,2	6.965,1	— 2.500,1
Beograd	4,2	101,4	— 20,5

Vsa Jugoslavija je na 2.660.745 ha zasejana površine pridelala letos 36.941.727 stotov proti 109.000.000 stotov v letu 1938.

barva, plesira in kemično snail obleke, klobuko itd. Škrobi in svetilolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 8 Telefon št. 22-72.

Že v 24 urah

»Nenavadni in čudni pogoji za izvoz naših železniških pragov«

Pod tem naslovom piše »Jugoslav. Kurir« z dne 16. oktobra:

»Kakor znano je izvoz lesa iz naše države relativno svoboden, oz. izvoz lesa ni pod nobeno posebno kontrolo, kakor je n. pr. živina in živalski proizvodi. Neki primer pa dokazuje, da se more kljub svobodnemu izvozu lesa ustvariti pri nas za izvoz določene lesnih proizvodov monopolisti položaj.

Nemčija je odobrila, da moremo izvoziti na njene trge okoli 250.000 železniških pragov. Ta kontingent železniških pragov za Nemčijo pa more lesna industrija izkoristiti le pogojno. Pri nas se je namreč ustanovilo podjetje pod imenom »ULKO«. Nemci so zahtevali, da se sme izvrševati izvoz pragov izključno po omenjeni firmi. V nasprotnem primeru se ne bo prevzela gornja količina pragov. Kakor izve »Jugoslav. Kurir«, je firma »ULKO« popolnoma zasebno podjetje ter se sploh ne bavi z industrijo lesa v naši državi, poleg tega pa je bila ta firma ustanovljena pred kratkim časom. Za »usluge«, ki jih bo firma »ULKO« nudila našim izvoznikom železniških pragov, bodo morali dati ti firmi po 2 din provizije od vsakega izvoženega praga. Potemtakem bo dobila ta firma okoli 500.000 dinarjev provizije samo zato, ker so Nemci stavili kot pogoj, da se smejo izvažati pragi samo po tej firmi.

Ce so že Nemci postavili takšen pogoj za izvoz naših pragov v Nemčijo, potem bi morala te pogoje izvršiti uradna državna ustanova, ker bi potem provizija za storjeno »uslugo« šla v državno blagajno, nikakor pa ne v blagajno neke zasebne firme, katere zaslug za izvoz teh 250.000 železniških pragov je samo v tem, ker so Nemci zahtevali, da se izvozijo ti pragi samo po njej.

Pristojne ustanove bi morale o takšnih pojavih zlasti voditi račun, ker je nevarnost, da se ta zelo čudni precedenčni primer uporabi tudi za druge predmete.

Objavljamo to sporočilo »Jug. Kurirja« prepuščajoč njemu vso odgovornost, toda v želji, da se ta vest razčisti, ker nikakor ne gre, da bi morali plačevati naši izvozniki take nepotrebne provizije, če je seveda vest »Jugoslav. Kurirja« točna.

Obrtniški učni tečaj v Mariboru

Mariborska poslovalnica Zavoda za pospeševanje obrta pri Zbornici za TOI zbira prijave za naslednje tečaje: za knjigovodski tečaj, mojstrska izpitna predavanja, za avtogeno-varilni tečaj, za šauerjev krojni tečaj in mizarski risarski tečaj. Prijaviti se je v pisarni poslovalnice v Vetrinjski ul. 11/I. med dopoldanskimi uradnimi urami, kjer se dobijo tudi vsa potrebna pojasnila.

Dobave - licitacije

Direkcija drž. rudnika v Vrdniku sprejema do 26. oktobra ponudbe za dobavo parnih zapiravev.

LICITACIJE:

Uprava zavoda »Čačak« v Čačku sprejema prošnje za nastavitve kvalificiranih delavcev kovinske stroke, urarjev in avtomehaničarjev.

Dne 21. oktobra se bo pri štabu za utrjevanje v Ljubljani sklepala pismena pogodba za dobavo raznih pisarniških potrebščin.

Dne 19. oktobra bo v pisarni referenta inženjerije štaba dravske divizijske oblasti v Ljubljani pismena licitacija za oddajo del za popravilo žlebov na objektih vojašnice »Kralja Petra I.« v Ljubljani; 24. oktobra za napravo žične ograje okrog vojašnice v Ribnici.

(Predmetni oglasi so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani na vpogled.)

Stališče mariborskega trgovstva

Glede dražitve blaga — Olajšanje šolanja trgovskega naraščaja

Združenje trgovcev za mesto Maribor je imelo pred kratkim sejo, na kateri se je predvsem obravnavalo vprašanje naraščajoče draginje kot posledica izbruha vojne v Evropi.

Predsednik Združenja g. Miloš Oset je obširno razpravljal o novem položaju in o strašni krizi, v katero je zabredel svet. Vojna, ki je pred par tedni izbruhnila v Evropi, je udarec vsemu človeštvu. Vsak vojni zapletljaj je nesreča. Ves svet mora obžalovati, da je zaslepljenost tirala človeštvo tako daleč. Čeprav naše države vojna vihra ni neposredno prizadela, vendar je zadala našemu gospodarstvu hud udarec, ki ga čuti zlasti trgovstvo. Ne glede na to, da se splošno občuti vedno večji zastoj v blagovnem prometu, je obžalovati, da se z raznih strani izrabljajo izredne razmere, v katerih živimo, za hujkanje proti trgovskim krogom. To prihaja žal do izraza tu in tam tudi v dnevnem časopisju, češ da trgovci dražé blago, ga skrivajo, kopičijo itd.

Združenje je izdalo vsem svojim članom okrožnice, v katerih jih svari pred nezakonitim početjem in jih opozarja, naj se strogo drže izdanih predpisov. Združenje se je obrnilo tudi do Zbornice za TOI s prošnjo, naj na odločujočih mestih primerno zaščiti trgovce pred neosnovanimi napadi, ki gospodarskim krogom tudi moralno mnogo škodujejo. Gonja proti trgovcem, ki sloni zgolj na nepoučenosti, je šla že tako daleč, da je prišlo do denunciacij pri policiji, izkazalo pa se je potem, da so bile popolnoma neupravičene in povsem neosnovane. Na člane apelira združenje, naj skušajo tudi v svojem delokrogu kolikor mogoče pomirjevalno vplivati na svoje odjemalce.

V nadaljnjem poteku se je uprava združenja odobrila predloge, ki jih je predlagalo predsedništvo na odločujoče mesto preko Zbornice glede novega vznege reda na železnici v prihodnjem letu. Odobrava se tudi stališče glede prodaje sadja po mariborskih ulicah. Vzame se na znanje predlog k uredbi o pravici nameščencev glede časa, ki mu pripada po odpovedi mesta za iskanje druge zaposlitve. Zahteva se z vso odločnostjo pri mestnem načelstvu, da na živilskem trgu strogo gleda na higieno.

Kar se tiče Mariborskega tedna, ki se je letos priredil že sedmič in ki je, zlasti zaradi izredno ugodnega vremena, tokrat prav dobro uspel in ki je postal že nekaka tradicionalna prireditev, brez katere si sedanega Maribora ne moremo več misliti, kakor si tudi Ljubljane ne more nihče več predstavljati brez Vzorčnega velesejma, se je združenje postavilo na stališče, da mora ta največja vsakoletna prireditev obmejnega mesta kolikor mogoče poživiti gospodarsko življenje. Res je, da je v tem pogledu vsako leto nekoliko bolje, vendar je treba misliti na to, da bodo imele od Mariborskega tedna čim večje koristi vse panoge, bodisi v enem ali v drugem oziru. To institucijo bo treba razširiti in delo poglobiti. Vsekakor pa je nujno potrebno, da se za bodoče dobi primernejši prostor.

Letos se sprejemajo vajenci v trgovsko nadaljevalno šolo že po novih predpisih. Imeti morajo najmanj malo maturo. Če pa imajo samo tri razrede srednje ali meščanske šole z odliko ali s prav dobrim uspehom, potem morajo vajenci polagati sprejemni izpit

čez prvi razred nadaljevalne šole. Iz tega razloga je v novem šolskem letu na trgovski nadaljevalni šoli v Mariboru odpadel prvi razred.

Tudi pri tej priliki se je naglašala važnost ožjih stikov med delodajalci in vajenci, kar bo slednjim zelo koristilo, pa tudi trgovcem bo dana prilika, da v medsebojnem neprisiljenem občevaranju zunaj podjetja spoznajo značaj in vrline nameščenstva, iz ka-

terege se vendar rekrutira doberšen del bodočega trgovstva. Zato se bodo v bodoče ponovili izleti nadaljevalne šole z udeležbo trgovcev.

Končno je bil sprejet sklep, da poseben odsek podrobno prouči vprašanje načrta uredbe o najmanjših zneskih za odškodnino, ki pripada vajencem po dovršenem enem letu učenja pri trgovcu.

A. B.

Težave železne in kovinske industrije

Delegacija Zveze kovinske industrije je obiskala ministra za trgovino in industrijo dr. Andresa ter mu izročila načrt uredbe o ustanovitvi posvetovalnega odbora za pospeševanje železne in kovinske industrije pri ministru za trgovino in industrijo. Pri tej priliki je delegacija tudi opisala ministru težave, ki jih ima naša industrija pri nabavi surovin v tujini. Posebno veliko skrb povzroča nabava koksa, ker bodo zaloge že v kratkem izčrpane. Zato je delegacija zahtevala, da se pri sedanjih pogajanjih z Nemčijo upošteva tudi to vprašanje, da bi Nemčija dobavila naši industriji potrebne količine koksa.

Druga velika težava naše kovinske industrije je pomanjkanje starega železja, ki ga uvažamo največ iz Anglije, nekaterih evropskih nevtralnih držav in iz Amerike. Mnoge države so preprečile izvoz starega železja. Uvoz

tega blaga pa je tudi že brez tega zelo otežkočen, zlasti zaradi velike podražitve čezmorskega tovornega prometa. Tako je kupila Osiječka livarna v Ameriki 150 vagonov starega železa, ki ga je tudi že plačala, ki pa še vedno čaka v ameriškem pristanišču na transport, ker se zaradi prevelikih transportnih stroškov njegov prevoz ne izplača. Družba Sartid ima v Antwerpnu 200 vagonov starega železa, ki ga ne more izvoziti zaradi izvozne prepovedi za staro železo v Belgiji. Tudi druga podjetja imajo podobne težkoče.

V državi pa manjka tudi niklja, kositra ter anod za galvanizacijo. Vsekakor bi se morali čimprej storiti potrebni ukrepi, da bi se mogla naša industrija oskrbeti z vsemi surovinami, ki jih potrebuje za svoje nemoteno obratovanje.

Spretnost prodaje in reklama

Dr. Slavko Stanič, glavni tajnik TOI zbornice v Novem Sadu, je izdal drugo izpopolnjeno izdajo svoje knjige »Veščina prodaje i reklama«. Ze prva izdaja te izvrstno sestavljene knjige je bila v poslovnem svetu najbolj sprejeta in je našla odlično oceno, tako da je bila kmalu popolnoma razprodana. Z drugo izdajo se je že itak bogata vsebina spopolnila s spretno in sistematično sestavljenimi novimi poglavji o vodstvu obrta, obravnavajoč zlasti problem blagovnih tržišč, nabave blaga, nadzorstva nad skladišči itd. Knjigo bo z zadovoljstvom čital ne samo vsak trgovec, marveč tudi obrtnik in industrialec, čitatelj bi jo pa moral zlasti naš naraščaj, trgovski in obrtniški pomočniki, dijaki strokovnih šol in akademij, ki bodo v njej našli dokaj koristnih naukov in mnogo zdravih pobud. Knjigo naj bi imel vsak gospodar kot kazipot v poslovnem življenju. Naroča se neposredno pri avtorju in stane samo din 22.—.

»Službeni list«

kr. banske uprave za dravsko banovino z dne 18. oktobra objavlja: Ukaz o izločitvi zaseljia Rim (Jan-koviči) iz občine Gradac in priključitvi občini Adlešiči — Uredbo o delu javnih klavnic za potrebe vojske ob dne, ko jim je delo po uredbi o odpiranju in zapiranju obratovalnic prepovedano — Navodila za izvrševanje uredbe o podpori rodbinam oseb, poklicanih v vojaško službo — Pravilnik o pobiranju in upravljanju dohodka od takse 50 dinarjev pri dajanju policijskega vizuma za potne listine ob odhodu jugoslovanskih državljanov v inozemstvo — Razpis o avtentičnem tolmačenju zakona o volitvi senatorjev — Av-

tentično tolmačenje odstavka 2. člena 36. uredbe o likvidaciji kmetijskih dolgov — Dopolnitev pravilnika o razdelitvi področja posameznih strok pooblaščenih inženirjev — Odločbo o omejitvi krajevnega telefonskega prometa — Spremembe in dopolnitve statuta Osrednjega urada za zavarovanje delavcev — Obrazec službene pogodbe po viničarskem redu.

Nova vinarska zadruga v Ptuju

ki je pred meseci kupila od delniške družbe »Vinarije« obširne kleti poleg stare dominikanske vojašnice za 450.000 dinarjev, je kleti temeljito preuredila. Sedaj se nameščajo veliki sodi, naročeni v Kranju. Čim bo trgategv končana, se začne kupovati mošt ozir. mlado vino. Vodstvo zadruge zagotavlja, da bo kmetom plačevalo dobre cene za prevzeti mošt. Zgornji prostori stavbe se bodo prihodnje leto preuredili v posebne namene. Med drugim je tudi zamišljena dvorana, kjer se bodo periodično prirejale vinske razstave in vinski sejmi.

Doma in po svetu

Vodstvo nemške narodne manjšine na Hrvaškem je obiskalo dr. Mačka zaradi bodočega položaja nemške manjšine na Hrvaškem. Dr. Maček se je z delegacijo dalj časa razgovarjal ter ji izjavil, da si bo prizadeval, da bo imela nemška manjšina v šoli, v svojem kulturnem delu in narodnem čustvovanju iste pravice ko Hrvati, da pa zahteva, da smatrajo Nemci na Hrvaškem Hrvaško kot svojo domovino.

Prometni minister inž. Beslić je dejal na konferenci JRZ v Dobriču v Vojvodini med drugim tole: »Mi skrbimo za Banat in vas ter bomo v najkrajšem času izdali okoli 250 milijonov din za zboljša-

nje starih in napravo novih cest. Sedaj vam delamo moderno pristanišče. Storili bomo vse, da boste popolnoma zadovoljni tako kulturno ko gospodarsko.«

Pravosodni minister dr. Lazar Marković bo začel izdajati svoj tehnik »Delo«. Prva številka bo izšla že 22. oktobra.

V nedeljo je bila slovesna otvoritev nove ceste Prijepolje—Bijelo polje, ki veže Sandžak s severom. Slovesne otvoritve se je udeležil tudi ministrski predsednik Cvetković, ki se je nato vrnil v Beograd in s tem zaključil svoje potovanje po južnih krajih.

100letnica gimnazije v Negotinu je bila v nedeljo slovesno praznovana.

General Sarkotić, zadnji avstro-ogrski guverner v Bosni, je umrl na Dunaju. Kot odpadnik je bil velik sovražnik naše svobodne države ter se družil tudi s teroristom Pavelićem.

Romunski kralj Karol II. je praznoval v ponedeljek 16. t. m. svoj 46. rojstni dan.

Papež Pij XII. bo objavil dne 29. oktobra, na praznik Kristusa kralja encikliko, ki jo ves svet pričakuje z velikim zanimanjem. Ta dan bo papež posvetil tudi 12 novih škofov, ki pripadajo raznim plemenom.

Novi italijanski veleposlanik v Londonu g. Bastianini je bil v Londonu posebno prisrčno sprejet.

Romunija je ustavila plovbo svojih tovornih ladij v angleška pristanišča. Angleži bodo morali zato blago, ki so ga kupili v Romuniji, prepeljati z lastnimi ladjami.

Med Anglijo in Nizozemsko je bil zopet odprt redni zračni promet.

Rusi so v Galiciji že začeli razširjati železniške tirne, da bodo tako široki ko ruski.

Japonci poročajo, da so bili med ujetimi kitajskimi letalci tudi sovjetski piloti. Po japonskih vesteh so se nadalje zopet začeli boji na japonsko-mongolski meji. Sovjetska Rusija se torej ni dezinteresirala na Kitajskem.

Radio Ljubljana

Četrtek 19. oktobra: 7.00: Plošče — 7.15: Napovedi, poročila — 7.30: Plošče — 12.00: Iz Mozartovega carstva (plošče) — 12.30: Poročila, objave — 13.00: Napovedi — 13.02: Rudolf Pilih igra na harmoniko — 14.00: Poročila — 18.00: Radijski orkester — 18.40: Slovensčina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič) — 19.00: Napovedi, poročila — 19.20: Predavanja min. za telesno vzgojo naroda — 19.40: Objave — 20.00: Spominski večer Simona Jenka, ob 70-letnici smrti — 21.30: Godba grenadirske garde (plošče) — 22.00: Napovedi, poročila — 22.15: Radijski orkester.

Petek 20. oktobra: 7.00: Plošče — 7.15: Napovedi, poročila — 7.30: Plošče — 11.00: Šolska ura — 12.00: Plošče — 12.30: Poročila, objave — 13.00: Napovedi — 13.02: Radijski orkester — 14.00: Poročila — 18.00: Zenska ura: Narodna vzgoja v družini (ga. Mara Puntar) — 18.20: Godalni oktet J. H. Squire (plošče) — 18.40: Francoščina (dr. Stanko Leben) — 19.00: Napovedi, poročila — 19.20: Predavanje inspekcije za nar. obrambo — 19.40: Objave — 19.50: Delo akademske skupine SPD — 20.00: Plošče — 20.30: Koncert. Sodelujejo: gđc. Mira Bašič, g. prof. M. Lipovšek (spremljava) in radijski orkester — 22.00: Napovedi, poročila — 22.30: Angleške plošče.

A. Šarabon LJUBLJANA

Uvoz kolonijalne robe

Veletrgovina s špecerijo

Veleprazarna za kavo

Mlini za dišave

Glavna zaloga rudniških vod

Brzjavni naslov:

ŠARABON LJUBLJANA

Telefon št. 26-66

Ustanovljeno leta 1886